Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 225/2021 vp)

Perustuslakivaliokunta, asiantuntijakuuleminen 1.3.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta

- Nykyinen TE-toimistojen asiakastietojärjestelmä ja verkkoasiointipalvelu ovat käyttöikänsä päässä ja ne tullaan korvaamaan uudella järjestelmäkokonaisuudella
- Tarkoituksena mahdollistaa uusien digitaalisten TE-viranomaispalveluiden sekä Työmarkkinatori-palvelualustan ja uuden kohtaantotoiminnallisuuden käyttöönotto
- Asiakkaiden palveluprosessiin ei tässä yhteydessä esitetä muutoksia
- Säädösmuutokset keskittyvät asiakastietojen hallintaan ja käsittelyyn → keskiössä tietosuoja ja henkilötietojen käsittely
- Lainsäädännön näkökulmasta keskeisin uudistus Työmarkkinatoria koskeva sääntely ml. henkilötietojen käsittely
- Henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rooleja tarkistettaisiin, jotta vastuut ja tehtävät kohdentuvat oikein

Keskeiset ehdotukset 1/3

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL)

- Työmarkkinatori-palvelualustasta uusi 13 a luku
  - Työnhakuprofiilien laatiminen ja profiilin tiedot
  - Työnhakuprofiilien julkaiseminen ja profiilien hakeminen, kohtaantotoiminnallisuuden hyödyntäminen
  - esitys ei sisällä ehdotuksia automaattista päätöksentekoa koskevaksi sääntelyksi
- Tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen (12 luvun 6 §) muutos
  - Työllistymistä tukevan palvelun tuottajan tiedonsaantioikeus
- Asiakastietojen käsittelyä koskevan 13 luvun uudistus, pääosin sääntelytekninen
  - siirrytään tietojärjestelmälähtöisestä sääntelystä tietojen ja käyttötarkoitusten sääntelyyn
  - käyttötarkoitukset ja tietosisältö säilyvät pääosin nykyisellään

Keskeiset ehdotukset 2/3

- Työnhakuprofiili
  - Työllistymistä tukeva esittely, jonka laatiminen on vapaaehtoista
  - Lähtökohtaisesti anonyymi
  - Laatiminen edellyttää kirjautumista Työmarkkinatorille ja vahvaa sähköistä tunnistautumista
  - Tiedot: koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet sekä vapaamuotoinen esittely
  - Profiiliin ei saa sisällyttää tietoja, jotka on laissa säädetty salassa pidettäviksi
    - Alustan ylläpitäjän tiedotettava profiilin laatijaa ennen vapaamuotoisen esittelyn ja linkkien lisäämistä niiden sisältämien tietojen rajoituksista sekä vaikutuksesta hänen henkilötietojensa suojaan
  - Henkilö voi milloin tahansa muokata tai poistaa työnhakuprofiilinsa tietoja taikka poistaa laatimansa työnhakuprofiilin.
  - Julkaiseminen on vapaaehtoista ja laatija määrittelee, kuinka kauan profiili on julkaistuna
  - Työnhakua ja osaavan työvoiman löytämistä helpottava väline, kohtaantotoiminnallisuuden kannalta olennainen

Keskeiset ehdotukset 3/3

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (kokeilulaki)

- Kokeilukuntien rooli henkilötietojen käsittelyssä muuttuisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista henkilötietojen käsittelijöistä rekisterinpitäjiksi omien asiakkaidensa osalta, yhteisrekisterinpitäjyys
- Tarkoituksena eri viranomaisten roolien ja vastuun selkiyttäminen henkilötietojen käsittelyssä
- Vastuunjako rekisterinpitäjien välillä määriteltäisiin lainsäädännössä
- Henkilötietojen käsittelyperuste kunnilla jatkossakin kokeilulaissa säädetyt tehtävät

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP-laki)

- TYPPI-rekisteristä (monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri) säädettäisiin itsenäisesti
- Kunnat ja Kela rekisterinpitäjiksi omiin tehtäviinsä liittyvistä tiedoista, yhteisrekisterinpitäjyys
- Vastuunjako rekisterinpitäjien välillä määriteltäisiin lainsäädännössä

Keskeiset vaikutukset 1/2

- **Työllisyysvaikutukset**
  - Työllisyysvaikutukset perustuvat Työmarkkinatorilla käyttöönotettavaan kohtaantotoiminnallisuuteen
  - Kohtaantotoiminnallisuus auttaa löytämään parhaiten sopivan työpaikan tai avoimeen työpaikkaan sopivimmat ehdokkaat työnhakuprofiilien ja työpaikkailmoitusten tietojen perusteella
  - Potentiaalista työllisyyttä (= avoinna olevien vakanssien määrä X niiden kesto) olisi vuonna 2019 voitu kohtaantotoiminnallisuuden johdosta saada käyttöön noin 200 – 1 200 hlöä ja vuoden 2020 tasossa hiukan vähemmän.
  - Työllisyysvaikutuksia pidettävä merkittävinä, koska teknologian vaikutus kohtaantoon on varsin pysyväisluonteinen ja vaikutukset kumulatiivisia.

→ Työllisyysvaikutus (2019 luvuilla laskettuna) / 10 v.:

10 X 200 hlöä = **2000 hlöä** – 10 X 1200 hlöä = **12 000 hlöä**

Keskeiset vaikutukset 2/2

- **Vaikutukset työttömiin**
  - Suurin osa työnhakijoista (n. 84 % v. 2019 ja n. 91 % v. 2020) aloittaa työnhakunsa verkkopalvelussa
    - Sähköistä asiointia hyödynnetään laajasti myös muussa asioinnissa, kuten ilmoitettaessa työnhaun muutoksista tai työllistymissuunnitelman toteuttamisesta ja työttömyysturvaan liittyvien selvitysten antamisessa.
  - Uudet helppokäyttöiset digitaaliset asiointipalvelut sujuvoittavat asiakkaiden sähköistä asiointia
  - Työnhakuprofiili mahdollistaa nykyistä paremmin anonyymin työnhaun / anonyymin rekrytoinnin

Henkilötietojen ja yksityisyyden suoja 1/3

- JTYPL 12 luvun 6 §:n tiedonsaantioikeutta koskeva muutos
  - Työhallinnon henkilöasiakasta koskevat tiedot julkisuuslain 24 §:n 1 mom. 25 kohdan nojalla salassa pidettäviä
  - Tiedonsaantioikeus liittyy JTYPL 9 luvun 1 §:n 3 mom. kulukorvausta koskevaan säännökseen, kulukorvausta voidaan myöntää työllistymistä tukevaan palveluun osallistuvalle
  - Työllistymistä tukevalla palvelulla tarkoitetaan suunnitelmassa sovittua työllistymiseen liittyvää palvelua, ei esim. sote-palvelua, eikä kyse ole JTYPL:n mukaisesta työvoima- ja yrityspalvelusta
  - Tiedonsaantioikeus nyt vain julkisen työvoima- ja yrityspalvelun tuottajalla
  - JTYPL 9 luvun 1 §:n 3 mom. väliaikaisesti voimassa kuntakokeilujen ajan, ehdotettu tiedonsaantioikeutta koskeva muutos voimassa vastaavasti väliaikaisesti

Henkilötietojen ja yksityisyyden suoja 2/3

- Palvelualustaa ja työnhakuprofiileja koskevat 13 a luvun 2 – 4 §:n säännökset
- Työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen vapaaehtoista, kuka tahansa voi laatia, ei siis edellytä, että henkilö on ilmoittautunut työnhakijaksi tai asiakkuutta TE-palveluihin
- Työnhakuprofiilien tiedot koskevat koulutusta, työkokemusta, muuta osaamista ja työtoiveita, profiili voi sisältää vapaamuotoisen esittelyn
  - Julkisia henkilötietoja ja profiilin laatija päättää, mitä tietoja profiiliin sisällyttää, profiiliin ei kuitenkaan saisi sisällyttää salassa pidettäviä tietoja → alustan ylläpitäjä informoi tällaisten tietojen merkityksestä henkilötietojen suojaan ennen tietojen lisäämistä profiiliin
- Kohtaantotoiminnallisuus auttaa löytämään sopivimmat työmahdollisuudet ja osaavaa työvoimaa avoimiin tehtäviin → keino edistää työllisyyttä ja jokaisen oikeutta työhön
- Kohtaantotoiminnallisuus ei estä näkemästä alustalla julkaistuja ilmoituksia

Henkilötietojen ja yksityisyyden suoja 3/3

- Henkilötietojen julkaiseminen
  - Työnhakuprofiilin julkaiseminen on vapaaehtoista, profiilin laatimiseen nähden erillinen toimi
  - Julkaiseminen on aina määräaikaista ja profiilin laatija määrittelee minkä aikaa profiili on julkaistuna
  - Työnhakuprofiili julkaistaisiin nimettömänä
  - Julkaiseminen parantaisi sekä työnhakijan mahdollisuuksia löytää sopiva työ että työnantajan mahdollisuuksia löytää osaavaa työvoimaa
  - Profiilin sisältämät tiedot julkisia henkilötietoja
  - Profiileja voisivat hakea vain alustalle kirjautuneet ja vahvasti tunnistautuneet työnantajat
  - Profiileja voisi hakea vain yksittäishakuina
    - Hakuperusteena käytettävä vähintään ammattinimikettä, osaamista tai työskentelyaluetta

